

УДК: 633.12: 631.5

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМПЛЕКСНОЇ ДІЇ ДОБРІВ ЗА ВИРОЩУВАННЯ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ НА ДЕРНОВО- ПІДЗОЛИСТОМУ ҐРУНТІ

Турак О.Д., викладач кафедри агрохімії і ґрунтознавства
*ДВНЗ "Прикарпатський національний університет ім.
В.Стефаника"*

Микицей Н.М., магістр кафедри агрохімії і ґрунтознавства
*ДВНЗ "Прикарпатський національний університет ім.
В.Стефаника"*

e-mail: makarchuk@ukr.net

В умовах реформування агропромислового комплексу України та скорочення виробництва тваринної продукції важливого значення набуло виробництво високобілкових продуктів рослинництва. Як наслідок цього, за останні роки різко виріс попит на насіння зернобобових культур. Серед зернобобових культур головне місце займає квасоля.

Квасоля є цінною зернобобовою високобілковою харчовою культурою. Вміст білка в її зерні становить 28 - 30 %. За якістю білок квасолі наближається до білків м'яса і добре засвоюється організмом людини. Насіння квасолі містить органічні й мінеральні речовини: вуглеводи (45 - 52 %), в тому числі цукор (5,2 %), жир (1,8 %), зольні елементи (4 %), вітаміни А, В1, В2 та ін.

Важливим завданням сьогодення України є забезпечення збалансованого харчування людей білковими продуктами рослинного походження. Це особливо пов'язане з різким зниженням виробництва високобілкових продуктів тваринництва. Тому важлива увага повинна надаватися проблемі збільшення валових зборів зернобобових культур, особливо квасолі. За обсягом виробництва вона займає друге після сої місце у світі серед зернобобових культур і користується великим попитом на світовому ринку.

Розширення посівних площ і підвищення її урожайності має винятково важливе значення для Передкарпаття. При цьому підвищення врожайності квасолі повинно здійснюватися за рахунок розроблення і впровадження вдосконалених технологічних прийомів вирощування з використанням високопродуктивних штабових сортів.

Польові дослідження по вивченню формування урожайності квасолі за комплексної дії мінеральних добрив поєднанні з мікродобривами проводили на дерново-підзолистих поверхнево-оглеєних ґрунтах дослідного поля кафедри агрохімії і ґрунтознавства ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» протягом 2016-2018 рр.

Для дослідження вибрано *сорт квасолі Мавка*, який створений Інститутом землеробства УААН. Агротехніка вирощування квасолі в досліді загальноприйнята для зони. В умовах стаціонарного дослідження попередником під квасоллю була картопля. Польові і лабораторні дослідження виконувались згідно загальноприйнятих методик.

Зернова продуктивність квасолі – дуже складна властивість, що лише на 20 % зумовлюється генотипом сорту. Набагато більше значення мають чинники навколишнього середовища та окремі елементи технології вирощування. Експериментально встановлено, що зернова продуктивність квасолі значно залежить від чинників, які можна регулювати технологічними заходами вирощування.

Аналізуючи отримані результати досліджень слід відмітити, що найкращою виявилась норма $N_{30}P_{60}K_{60+}$ мікродобриво за оранки 20-22 см, де приріст урожаю становив 3,6 т/га у 2016 році, а в 2017 р.- 3,4 т/га.

2018 рік відзначився зменшенням урожайності майже наполовину через постійні зливові дощі та перепад температур. Найменша середня урожайність становила 2,0 т/га, а найбільша 2,5 т/га за оранки 20-22 см на варіанті фон ($P_{60}K_{60+}$ N_{30+} мікродобриво). Отримані результати свідчать про вплив кліматичних умов на врожайність квасолі.

За даними наших досліджень в умовах Передкарпаття квасоля звичайна може давати порівняно високі врожаї за рахунок раціональної площі живлення, яку встановлюють обробіток ґрунту на 20-22 см, а також за внесення норми мінеральних добрив ($P_{60}K_{60+}$ N_{30+} мікродобриво).

Отже, за результатами економічної оцінки технологічних заходів вирощування квасолі звичайної було встановлено, що рівень мінерального живлення, способи обробітку ґрунту, і позакореневе підживлення мікродобривами мали безпосередній вплив на показники ефективності.

Поєднання у технології вирощування квасолі на дерново-підзолистому ґрунті в умовах Передкарпаття внесення ($P_{60}K_{60+}$ N_{30+} мікродобриво) забезпечує урожай зерна 3,6 т/га за собівартістю 10120

грн/га та витратами 40300 грн/га. А також дає змогу отримати чистий прибуток 49150 грн/га за рівнем рентабельності 147 %.